

Голяш І.Д.

кандидат економічних наук, доцент

Самуляк Р.М.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Аудиторська професія є саморегулюючою та самостійною. Це означає, що країна утверджує тільки правила здійснювання аудиту, а методику та організацію його проведення визначають спеціальні організації у міжнародних стандартах, положеннях та інструкціях [1].

Наша держава належить до держав спеціального регулювання аудиторської діяльності. Аудиторську діяльність в Україні регулює спеціальна організація – Аудиторська палата України. Вона створена відповідно до Закону України, «Про аудиторську діяльність» і функціонує як самостійний окремий орган на підставах самоуправління з 1993 року.

АПУ є юридичною особою, здійснює фахове самоуправління аудиторської діяльності, не має прагнення на отримання прибутку, створюється з ціллю забезпечення виконання завдань аудиторського самоуправління. Відповідно до Статуту Аудиторської палати України, основним завданням є підтримка розвитку аудиту в країні, вирішення на єдиній методологічній засади безкомпромісних питань аудиторської діяльності в Україні. Аудиторська палата України має 16 регіональних відділень, права котрих визначаються «Положенням про регіональні відділення». Загальна кількість Аудиторської палати є двадцять осіб.

Іншою організацією, яка єднає на добровільних засадах сертифікованих аудиторів, захищає їх законні права та інтереси, має вплив на діяльність аудиторів, є Спілка аудиторів України (САУ). Вона була створена згідно з Законом України "Про аудиторську діяльність", прийнятим 22 квітня 1993 року, яка має фіксоване персональне членство в особі часткових аудиторів або їх колективів. Спілці аудиторів України має право відкривати місцеві осередки. На теперішній час САУ нараховує близько 1500 членів, має свої відділення в усіх обласних центрах України - 25 відділень.

Законодавством передбачено, що аудиторська практика може відбуватися у двох формах:

- а) одноособово (як фізична особа – аудитор);
- б) аудиторською фірмою[3].

Поняття «аудитор» має доволі широке тлумачення, стосовно його ідентифікації з діяльностями, які він може реалізувати. Одночасно з тим доволі актуально мати виразне бачення щодо того, хто розуміється під «аудитором» з позицій норм Закону України «Про аудиторську діяльність».

Аудитором може бути фізична особа, яка має сертифікат, необхідний досвід роботи, володіє широким кругозором у галузі економіки, що характеризує її кваліфікаційну придатність на заняття аудиторською практикою на території нашої держави. Аудиторам не мають право особисто займатися торговельною, виробничою діяльністю, що не виключає їх права одержувати дивіденди від акцій та прибутки від інших корпоративних прав. Аудитором не може бути особа, котра була засуджена за корисливі злочинства.

Статус аудитора України дозволено одержати тільки опісля підтвердження кваліфікаційного рівня – одержання сертифіката аудитора. Сертифікація – це дефініція кваліфікаційної придатності на зайняття аудиторською діяльністю. Сертифікати видаються аудиторською палатою або її регіональними відділеннями за результатами кваліфікаційних іспитів. Сертифікати бувають 2 видів.

Особи, котрі мають право на одержання сертифіката аудитора України подають до АПУ або регіонального відділення АПУ в двох екземплярах документи такі як: заяву, копію диплома та копію трудової книжки, засвідчено нотаріально, документ про оплату сертифікації. У разі недостачі принаймні одного з документів чи неналежного їх оформлення заява не роздивляється. Для одержання сертифіката особи зобов'язані вдало скласти кваліфікаційне випробування з аудиту і прилеглих з аудитом галузей знань. Особи, котрі не склали випробування, мають право на повторне складання його не раніше, як через рік після прийняття рішення АПУ. Секретаріат АПУ або РВ АПУ фіксує подані документи у особливому журналі з видачею подавцеві розписки. Комісія з сертифікації та освіти аудиторів АПУ ухвалює рішення впродовж 20 днів з дати подання заяви про допуск до сертифікації. Опісля АПУ створює кваліфікаційні комісії у складі п'яти осіб кожна та погоджує число проведення випробувань. Кожного кандидата повідомляють не пізніше ніж за 10 днів про дату проведення випробувань[4].

Опісля затвердження АПУ результатів випробування Секретаріат АПУ здійснює видачу сертифікатів. Бланк сертифікату є бланком строгої звітності, що містить серію та номер.

Сертифікат підписує голова комісії з сертифікації та освіти аудиторів АПУ та завідувач Секретаріату АПУ. Документ скріплюється штампелем АПУ. Потім сертифікат заноситься в книгу обліку сертифікатів АПУ, а його дані вносяться до бази даних. Одержання сертифікату аудитор посвідчує підписом у книзі обліку після проголошення та підписання присяги аудитора. Строк чинності сертифікату аудитора з правом здійснення аудиту підприємств та організацій, за винятком банків, – п'ять років. Строк чинності сертифікату аудитора банків – три роки. Днем видачі сертифікату рахується день прийняття АПУ відповідного рішення. У разі втрати або серйозного ушкодження сертифікату, строк чинності якого не закінчився, аудитору на підставі його клопотання до АПУ може бути виданий копія цього документа.

Особи, котрі готуються виконувати аудит банків, зобов'язанні :

- 1) бути громадянином України;
- 2) мати диплом про вищу економічну чи юридичну освіту (не нижче освітнього рівня спеціаліста чи магістра);
- 3) мати трирічну практику роботи у банківській галузі, а саме: виконувати усякі послуги чи консультації, котрі пов'язані з бухгалтерським обліком у банках, банківським аудитом, консультаціями з фінансової діяльності, оподаткування банків.

Сертифікацію осіб, котрі планують виконувати аудит банків, виконує Комітет з питань сертифікації аудиторів банків [5].

Аудиторська практика, як було зауважено вище, теж може здійснюватися юридичними особами – аудиторськими фірмами. Аудиторська фірма – юридична особа, котра створена відповідно до законодавства, яка здійснює лише аудиторську діяльність. Щодо чинного законодавства аудиторські фірми можуть створюватися на основі будь-яких форм власності при цьому дотриманні встановлених вимог.

Отож, як бачимо передбачений країною механізм регулювання аудиторської практики призначений для виразного та ясного визначення вимог та процедур, потрібних для набуття статусу аудитора.

Список використаних джерел:

1. Ільїна С.Б. Основи аудиту: Навчально практичний посібник. Київ: Кондор, 2009 р. 378 с.
2. Литвин З.Б. Економічна експертиза як пріоритетна форма фінансового контролю на підприємствах. *Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2018. 36-2 С.123-128.
3. Литвин З. Б. Економічна експертиза як функція попередження економічних злочинів. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. № 6 (12). 2017. С.118-122.
4. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 416 с.